

Nela Milijić

NEDOSTAJE MI SONJA HENIE

poezija

BALKANSKI KNJIŽEVNI GLASNIK
MMIX

kolekcionarka

ako bi ih skupljala kao grlice, kao šarena
stakalca lijevom rukom, ako bi ih kao
daniyel krala čvrstom desnicom kad nitko
ne vidi, pa na policu s njima i divila se,
ako bih, kao on, šaptala: uzmi! ukradi!

bile bi to lijepe riječi iz geometrije: okomica,
elipsa, paralela. uz njih bi stali nanos,
oscilacija, nehaj, pa čak i variola i
vijoglav zloglas.

ožujska žuna žuri niz žlijeb, niz žlijeb!
i žlijeb i kornjača puna jučerašnjih nanosa
i šapata, njen oklop od prepolovljenog dana
što se klati.

onda snomorica, oktava, orao, lirika, disanje.

obrambeni mehanizmi mijenjaju početna slova,
pa dolaze inuendo, intarzije, inuiti. dalje: pohoditi,
eterna, gromor, šantabela. tko se još sjeća
šantabela, očiju koje zure u prazno, usamljenih
posred krevetâ na prekrivačima od čipke?

pjevaj mi, *chantaj*, šantabela, o *enchanted*-aprilu
u toscani! eto, i toscana, i ona neka uđe u riznicu.
i nju bih ukrala, da mogu. i *roma, la città aperta*.
jesu li se u njemu tiskali nikom-potrebni na kraju
grada u jedinu zraku sunca kad bi sunula
s nebesa? kuda su otišli kradljivci bicikla? taj tihi

hommage neorealizmu bi mogao polučiti drugi
biser – umjesto bicikle, bičikleta! vespa!
pa korelacije.
đardini, đinđuve, ćulibraci – svi u škatulju
od prozira!
da vas tamo gledam.

eho, egida, emanacija. enklitika. enklave baklava,
saraji, semiramide, salitrene stubovi, stalaktiti.
pokrasti ih treba i diviti im se u tami, pod sićušnom
svjetiljkom ispod plahte. plaho im pipati rubove.
posuditi ih za stih, jednokratno,
pa vratiti na mjesto.

a kad se neki ponomade, pokušati spasti što se
spasti dade, uvesti malo reda, priprijetiti prstom
koji ne mrda. diviti im se, svakako, to prije svega:
riječi žive od divljenja i od gledanja. ako ne,
popada po njima prašina, naiđu snjegovi, sve
se zakomplicira. ovako se uz tebe svakoga dana
umivaju, lickaju, navuku novo lice, i sama se
čudiš: koliko ih ima! koliko obilje! ne treba ti
više krasti nove, pored tolikog samoobnavljanja.

dinamika rasparnih odnosa

*regini, ekspertici za rasparne odnose u
osnovnoj školi*

čitav sam vatromet od toga napravila
čitav teatar sa žonglerima, hodačima po žici,
trapezisticama, žalosnim sovama u ružičastom,
blek stenama nad žalom u dublinu,
blek podočnjacima od žala za dubinom odnosa
koji su mi uskraćeni, iskričavim kratkim rafalima
prema sebi vraćenima, cijeli jedan vodoskok od
konfeta bačenih u zrak, zrakastih traka vraćenih
u mrak gdje sve ponire i gubi se u odsutnostima.

cijeli sam dan ispunila moranjima,
must-be-listama, nužnostima,
kako ne bih mislila na (ne)smislenost
u odnosima dvoje
ljudi koji se slučajno susreću i s treskom slijeću
u nigdje, u nikako, u tamo gdje ne treba, u
priviđajno,
u adakako.

koja je pokora kad od svog tog prštanja boja
svjetla vedrine
u marcipanskim pištoljima protiv depre i tmine
kad u tom
smjehometu do mene dopre drugi jedan pogled
kao moj
bolećiv kao moj kad se trudim da u tebe ne gledam
zrcalno nesretan na način da sebe vidim

u njemu da
vidim kako i ti onda vidiš što je meni i kako je to
neugodno onome koji ka drugom ne gravitira pa
umičem stidu i radije bajam doskočice pošalice
i crveno-repaste origami-ptice stvaram
pod treperavim prstima,
nego da razmišljam kako je sve u raspar
na ovoj proto-tapiseriji od odnosa
i nezapočetih vezica i uzica i kako
crvena moja nit na rubu krvari zarazno
i potku natapa
žestinom rujnog tekućeg rubina.
žalobno odmata uzicu
zmaja zamrznuta kerubina u prozoru od leda
u hotelu
od leda na sjeveru, u kojem u vis zavija zarobljena
vučica i pušta ga nad polarni iglu
od proljetnog paperja
sa drvoreda trešanja u nebu. tamo se zmaj rastvara
i na miru
daleko od svih slutnji i pogleda ponire u bol na
braču i bolero
kretnje ispisuje po lednim tragovima pola.
kad rasparni
pogled uhvatiš koji nećeš shvatiš koliko si
i sama rasparna
i koliko je prava muka kad te obožava netko koga
tako doslovno
ne vidiš da on jedva i da postoji
a ne obožava te uzrok
sveg prapočetka u tebi i onaj što
od tvog tijela pravi kulu
zazidanu uzicama uznemira

i zonu preosjetnu na vid okus
opip njih sluh i dodir nevidljivih anđela.

sve ih vidiš sve popadale anđele s neba
samo ne onoga koji te
uzaludno gleda jer su ti pupile zabavljene orisom
svjetla pravoga
i njegove sjene i to prav i kriv se gubi
i nema tu ni pravda ni krivda ni ferplej
kad ne vidiš jednostavno ne vidiš da te netko gleda.
vidiš samo njega:
ne sjevernom polu s tobom pod gunjem
u hotelu od leda.

il borro

ti si raskošan drveni brod sa sjajnim kormilom

ako se sad vežeš ostat ćeš u lučici predugo
na vezu

orinoco će ti umaći i ništa ti neće ostati
da pod stare dane prepričavaš unucima
u lanenom bijelom odijelu od nekad

tvoja će te buduća djeca čekati
na doku
i mahati ti

oplovila bih svijet s tobom pa taman i ostala
na doku iza tebe i tvoje djece i tvoje žene koja
još nije došla ali će uskoro doći na red kad joj
vrijeme dođe
koje se kotrlja brže od čegrtaljki što ih okreću djeca
na proštenju

u glavama nam kloparaju kotači
vlaka
razvlače se niti popodneva do prebliske
odaliske noći koja nas ušuškava pod svoje kute
kao pod one skute iz *limenoga bubnja* na strništu

putanji smo toj dali svoj poseban pečat i skupljamo
utiske kao klikere u glavi kao prizivanje pameti kao
otrežnjenje koje nikako ne dolazi a stalno se
ukazuje
kao bitno

silazimo s parobroda žurno i ulazimo u drugi svijet
malko izdignut iznad tla i uzvišen našim iš-
čeznućima iz glavnoga kadra i po-
tonućima u dublje

sfere

koje se rađaju samo u najdubljaj i najtišoj sjeni

kročimo širokim ošljunčanim putem pored
čempresa

i ograda s konjima koji nam se njišu niz rukav i p-
ozdravljaju nas dugim slobodarskim grivama

smještamo se u starinsku vilu s pogledom na selo
iz davnoga stoljeća i beremo vrlo starinsko grožđe
u košare od pruća s otrgnutim drškama dok nam
topli vjetar draška nosnice i donosi krpice
zaboravljenih

napjeva ponad dubokih tamnih šuma

taremo ruke o grube pregače

i škiljimo u sunce koje

nam daruje prve radosne bore

domundavamo se očima i pratimo lovce u skupim
odorama

kako se skupljaju u dvorištu

gledamo oca i odrasle sinove kojima

ponos prijanja uz preplanulu kožu

i tjera ih da nastavljaju

tamo gdje su drugi započeli

u tebi se budi lovački instinkt mene lovci rastužuju

kroz prozor vile u ergelu
gledamo
ljepljivu od noći kada
utihnemo

drveni kotači za ukras
polegnuti u širokim pošljunčanim dvorištima
i falši balkoni od kovanog željeza na prozorima
što ih zovu francuskima
priječe nas da s drugoga kata zakoraknemo u
sjenu
dvorišta

sve je stalo i utiha je

to se vrijeme zaustavilo na imanju *il borro* i
prelijeva se pijesak sata iz jedne dimenzije u
drugu

prenosi nas preko svijeta i natrag i spušta nas uz
tresak vrata na konjušnici pa vijorimo ponad
krovova kao ljubičaste zastave otežale od kiše

dok se šljunak mrvlji nam pod nogama mi utiremo
pute ka večeri i lomimo kruh u taverni pijući crno
vino uz crne masline
i vraćamo se u noć puni naslade a vrući
nam se zrak otire o bedra u pokretu

prohodali smo pola planete da bismo dovde došli
da bismo se našli prije nego pokreneš cijelu tu
lavinu

od odnosa i uzročno-posljedičnih veza

ako se sad vežeš orinoco će ti umaći
i ništa ti neće ostati da pod stare dane
prepričavaš unucima
kako ti je bilo na imanju *il borro* u toscani
pod panama-
šeširom i u bijelom lanenom odijelu
kad si odlamao otežale bobbe grožđa i spuštao ih
malo u košaru od pruća malo na moja njedra
vruća
koja ćeš pažljivo odstraniti iz priče
da bude podobna za priču unucima
jednog dana

u mucu na prelaznim postajama mijena
još ćeš razmišljati kojim se putem vratiti i što
ostaviti u srcu a što odbaciti kao
pretežak teret

u biti ja sam ta s kojom ćeš oploviti svijet pa makar
ja ostala na doku čekajući dok se vratiš
jer mene ćeš
sa sobom nositi skrivenu u svakoj od ponuđenih
mogućnosti

ja sam ti pod kožom ja sam ti po epitelu ja sam
onaj nevidljiv netko
koji ti pod krevetom stoji
svaku večer

a straha nema

la violetera

sa ljubicama u zapučku čekao me je
cijelu jednu sezonu
dok sam ja još bila prodavačica ljubičica i plovila
u starinskoj melodiji
kroz prostore izmišljenih ulica u
sevilli.

svaki dan bi kupio po stručak i kad bih se približila
osjetila bih kako je zrak uzbiban od mirisa što hrle
i rastu od njega prema meni,
od mene prema njemu,
zibljivo mirisno more od umilnog malog cvata
u zapučku.

stidljivo je to cvijeće i tako u suprotnosti sa mnom
koja znam da samo sebe imam
i da stidu nema mjesta
u duši koja širine nebeske grli kao svoj dom.

najprije sam imala petnaest
i on je sve do mog praga
nosio taj stručak hrabro da svi vide
(jer mi je bio rođendan) a onda ga bacio tik pred
mojim vratima
i pojavio se goloruk i oko srca ogoljen.
pružio mi je krvavo srce
na dlanu već na ulazu i onda je cijelu večer
igralo i moje uz njegovo
neki poludivlji ples.

pa sam onda imala dvadesetdvije i on je
s ljubicama u zupučku cijelu jednu sezonu čekao
na uglu ulice
fernán caballero kavalirski kupujuć nov svježi
stručak od mene svaki dan.

ja sam se (možda) zvala sarita a on valone i struk
mi je još bio
kao stručak tih ljubica što su nas spajale iz dana u
dan. pjevala sam
koliko me grlo nosi, a on me slušao
sklopljenih očiju.

puno je toga ipak odnijela plima, godine su
poharale mirne ulice
i licu nam podarila sjene koje nas čine pokornijima
i prilagođenima
novim okolnostima.

nećemo spominjati ratove iznutra i izvana
i nećemo se prisjećati te jednostavne sile
koja nas je vukla
jedno ka drugom a onda odvojila,
radije joj nećemo nadijevati ime.

kao da bi itko znao zašto se ljudi privlače,
opstaju i u krugu
mijena na kraju i rastaju, uglavnom zbunjeni
što je čarolije nestalo
(a na nju se navučješ kao na nešto bez čega dan
ne raste ka večeri i
nikuda ne odlazi): sve biva u dugom jednom
nepreglednom nizu,

dok ti naiđe neobičan netko tko razbije
i taj obrazac.

i dok se osvijestiš već si u drugoj priči a pepeo
snjegovi i prašina
padaju po svjetlima ulice fernán caballero i donose
reminiscencije stvarne, reminiscencije literarne
o vremenu koje je bilo, uz uzduh ljubičica
iz njegova revera.

je li bilo bolećivo, je li bilo previše u miris ljubica
uronjeno,
zamaglilo nam pogled? ima li smisla
da u pjesmu stane?

ja sam se možda zvala sarita,
on se možda zvao valone,
možda je bilo van pameti sve to
ali grije me i danas
ta starinska slika i loš zvuk
u kino dvorani maloga mista
tek nešto manje živopisnoj
od one u *cinema paradiso*.
gađanje sjemenkama, hihot iz zadnjih redova
i saritin glas
tugaljivih nijansi.

nosio je ljubice u ruci tu sezonu samo za me i
odustajao pred mojim vratima.

imali smo možda sina kasnije, lijepog kao slika,
kao naša mladost koja

je u njemu našla svoje najzahtjevnije obličje.
možda ćemo obići jednom svi troje
sevillu koju vidim dok ovo pišem i kupiti stručak
ljubica kod prodavačice
na uglu. ili će ostati ova pjesma kao mali znamen
da ono što smo mogli biti
i što smo možda već i bili, a nismo na vrijeme znali.

sretni tren

ah što li sve stane u sretni tren?
puno banalnosti sve neki staklići sjajni
neke trakice šarene i neke pikule koje
se niz ulicu kotrljaju i uranjaju u veliku
zasljepljujuću rijeku od bojanog stakla koje se
prelijeva u ustima snažnog puhača iz murana

sve se nešto ugiba i jedno u drugo uranja oblo
i oblutavo plaho i plahutavo sve se nešto upija
jedno u drugo i postaje ljepše trista gradi

grade se kule u oblacima u boji slonovače i
malene drvene kljete s prozorčićima u obliku
srca koje se s proljeća iznova namaču u boje
i vješaju
natrag na kućice kao licitarska srca

sve je puno ogledalaca ogledalaca u kojim se zrcale
odjeci onoga ogledalce ogledalce reci mi
tko je najljepši
na svijetu?

što li ono sve stane u sretni tren sjetimo se
sjeti se barbara sjeti se i ne lupaj glavom o zid
već ćeš se sjetiti ako je važno
ako je nevažno na uzicu
s njim i pusti ga da leti poput zmaja
pa na kraju i nek
odleti koga briga svima treba dati slobodu raskriliti
vrata i prilike

pa mu reci do-do-dodí meni kao ptica dodo
meni dodí zmajček mali hajde sleti s neba kad te
tako trebam da se s tobom obnoć zezam i u oči
čarne gledam pa ti šapćem jako sporo:
blaga mi je noć
pusti tuga proč

svijetli manje

na vrhu svjetionika
čekam da opet dođeš.
spustila se noć.

gorda sam ali za te
svijetlim jasan put.

strah ti u kosti ulijevam:
svjetlost te zabljesnula,
pomalo zaslijepila,
gotovo da ne vidiš.

pipkaš sam u mraku,
u smrtnome strahu,
ja odozgo gledam.

vraćaš se sa mosta
pokupivši oklop
i svoga crnog konja
- upornoga entera.

za tvojim se tragom
sumorno sancho vuče:
sutra ćete ponovo.

svijetli manje – šapćeš mi,
misliš li da ne čujem
tvoj glas kroz lednu noć

čekajući kišu

čekajući kišu da nakvasi žedna usta
ustajem sa verande i osipam se -
do kraja vrta me nema. ostavljam
sedefasti trag da me dijete pronađe
kad se u potragu da za mamom

odlutilom. uzet će me na dlan
i protrljati kroz prste – sipit ću mu
kao kroz sito, sva tanana u svakom
okruglom savršenom zrnu što
svjetluca, šaptat ću mu priče iz svake
svoje pore, iz svakog atoma praha.

možda ću postati plaha kao srna
(kakva nikad nisam bila),
možda ga gledati velikim toplim
očima mladoga teleta, možda ću
mu sa grane cvrkutati pjesme
na francuskom bez greške:

*je suis riche, je suis riche,
suis-je, suis-je riche?
encore toi, encore toi?
encore, encore moi!*

kad sam se osula u prah
sve je još mirisalo na ljeto,
svici su me tiho podizali s poda,
sunce mi ulaštilo obline
da zamamno svjetlucaju, da me

se lakše nađe. riđa me lisica
svu oblizala pa me niz jezik
isplažen i strašno razmažen
lijeno o list lovora otrljala.

nosio me vjetar
do susjednog vrta gdje su me
dva aidina hrta iznijela na leđima
kao atlas. prenijela me perzijska
mačka s pedigreom
pod šapom baršunastom
na stolnjak od damasta u boji
breskve.

jedva me razaznali na površini,
jedva me otpuhnuli na travnjak
gdje me je mravac jedan genijalac
na snažne podigo ruke pa me
na silne muke stavio
da l' da mu mirujem
na rukama,
il se otkotrljam sama natrag
u svoj vrt.

iskušah nova krila
koja mi donio vjetar pa skupa
s mravkom poletih na vlažnu zemlju
koja me dočeka kao daleku dragu
rođakinju.

čekajući kišu da me u jedno skupi,
da me dotakne postrance i vrati mi
stari oblik, žedna sam usta raspršena

na milion malih promila rastvorila
što sam više mogla. kad me je dotakla
prva kap u granju se bazge začulo
kako je priroda odahnula i ja skupa
s njom. povratila sam stari oblik
uz jedno sićušno „plop!“
kao izašla iz kukuljice.

dijete se uzdiglo iz ležaljke
i žmirka prema meni u suncu:
*mama, sanjao sam da si se u prah
zlatni pretvorila i da te tata i ja
u sito na potoku hvatamo i ponovno
sastavljamo u zlatnoj
groznici.*

milujem glavu djeteta kao
tek ugledano čudo i ljubim
zajapurene obraze na kojima
još lelujaju sjenke izašle iz tame.

pa me sad prate stazicom mekom
ka kući gdje nas čekaju bakini
uštipci vrući i čaj od šumskog voća.

kiša je oprala sve prozore i ljude
pa se sad u lokvi ogleda:
je li se zgužvala,
malko zaprljala,
može li na put dalje ovakva,
je li sve u redu?

*drži me, mama, za ruku,
da me ne odvedu!* – moli me dijete
i osvrće za poodmaklim sjenama
dana.

primam ga za ruku i sjene molim
da sutra svrate zarana,
dok on još mirno spava.

nedostaje mi sonja henie

sinoć su mi se vrata tuškanca zatvorila
pred nosom,
kasnila sam i lola me je čekala u loše grijanoj sali,
a ja sam vani cupkala na minus dva, s francuskom
kapticom od angore boje breskve i gledala nove-stare
plakate fassbinderovih filmova.

osamdesete su mi se vratile uz zaglušnu huku.

pokušavam se sjetiti kako se zvalo ono kino,
kako se zvalo, tamo malo dalje od trga,
mrvu niže od knez mihajlove,
gdje sam je prvi put gledala, lolu,
i brak marije braun.

bilo je to vrijeme kad smo pred kinotekom
za kartu viška
za buñuela nudili nerazumno visoke
studentske svote
i smrzavali se satima dok je ne ugrabimo.
kako se zvalo,
ma kako se samo zvalo?

nedostaje mi sonia henie, karmo godina,
splav meduza
i zumurrud iz pasolinijevog cvijeta 1001 noći.
pitanja koja su mi o filmovima
alijanskog neorealizma
postavljali na dramaturgiji beogradske akademije.
makavejeve misterije organizma

na koje smo upali
svemogućim goranovim posredovanjem.
schraderov mishima i seppuku u gro-planu,
šum crnih ptica što polijeću
ponad zatamnjenih šuma.

po filmovima pamtim neke sezone:
prvi susret s herzogom
u goethe institutu kod kalemegdana.
tamo gdje sanjaju
zeleni mravi i fitzcarraldo -
ljubav koja se začela davno
i koja još tinja.

marširaju anđeli s drvenim rukama
preko moga čela,
wenders paris smješta u texas
i svi sa leanom putuju
u indiju. mishima piše svoje jisei - pjesme smrti,
pažljivo kujući svoj zadnji nastup, kao da su vrsta
i dubina reza u vlastito tijelo najviši mogući
oblik umjetnosti.
kao rez u oko u andaluzijskom psu.
kao precizan obol sablasnoj esteticu.

psa sam još jednom gledala poslije
u nekom muzeju moderne umjetnosti
u düsseldorfu, na izložbi nadrealizma, gdje sam
satima promatrala ubuja dore maar
na fotografiji: svinute šapice monstrumića
koji se budi.

i od sve te filmofilije, glume, ostao je kasnije

samo jedan glumac na terazijama koji je danima,
noćima vodio neki protestni koncert
i vikao iz svega glasa:

*od jučer kod nas na terazijama
ne može više da se kupi slobodna dalmacija,
ne može da se kupi feral,*

*ne dajte da nam oni određuju šta ćemo
da mislimo! ne dajte da po vas dolaze
noću; spavajte kod kumova, tetaka, stričeva,
ne dajte im se u ruke - ovo nije naš rat!*

ja sam izdržala puno manje nego on:
nakon sedam-osam sati protesta
počele su me žuljati cipele, bila sam gladna,
spavalo mi se, otišli smo
u menzu na večeru, ramiz nas je pitao
može li sljedeća dva tjedna
spavati kod nas da ga ne pokupe,
branu je u šapcu čekao poziv i rekao je
da ne ide ni mrtav, a ja sam se čudila čemu tolika
panika, pa nema šanse
da bude rata, pa jesu li oni ljudi.

paun zapaljenog repa

još iznad mračne šume leti paun zapaljenog repa
(Josip Osti, *legenda o svetoj barbari/.../*)

bezglasno li leti
paunovski lagan
od plamena satkan
dok mu rep paluca
zmajevski svjetluca
kroz otežalu noć

niz nebo od baršuna
od umorenih šuma
što kapaju na dlan,
ukapan mi stojiš
na usni i brojiš
kralješke od
mramora

on vrišti a rep gori
u potpunoj tišini
sišao sa platna
boschova

Beleška o piscu

Nela Milijić, rođena 1962. u Splitu, živi u Zagrebu. Nakon studija germanistike na Filološkom fakultetu u Beogradu, te života i rada u Parizu i Münchenu, osniva tvrtku *Nomen est omen* za imenovanje proizvoda i otada se igra riječima, uređuje knjige, piše, prevodi i uživa u prirodi s mužem, psom i sinom Malteom koji ne voli školu, ali voli japanski, bubnjeve, boks i heavy metal.

Balkansko književno društvo – Balkanski književni glasnik
www.glasnik.net

Edicija *Poezija*
Nela Milijić, Nedostaje mi Sonja Henie

Glavni i odgovorni urednik Dušan Gojkov
Urednik Vesna Denčić

Copyright © by Nela Milijić & Balkanski književni glasnik – BKG, 2009.

CIP – Katalogizacija u publikaciji, Narodna biblioteka Srbije, Beograd 82

BALKANSKI KNJIŽEVNI GLASNIK, [Elektronski izvor] /
Elektronski časopis. Način dostupa (URL) www.glasnik.net
Glavni i odgovorni urednik Dušan Gojkov.
Urednik PDF izdanja Vesna Denčić.
PDF dodatak časopisu.

ISSN 1452-9254 = Balkanski književni glasnik (Online)
COBISS.SR-ID 141175564

BKG 3 / 2009. Sveska 22. PDF SEPARAT
EDICIJA „ČITAJ I DAJ DALJE“